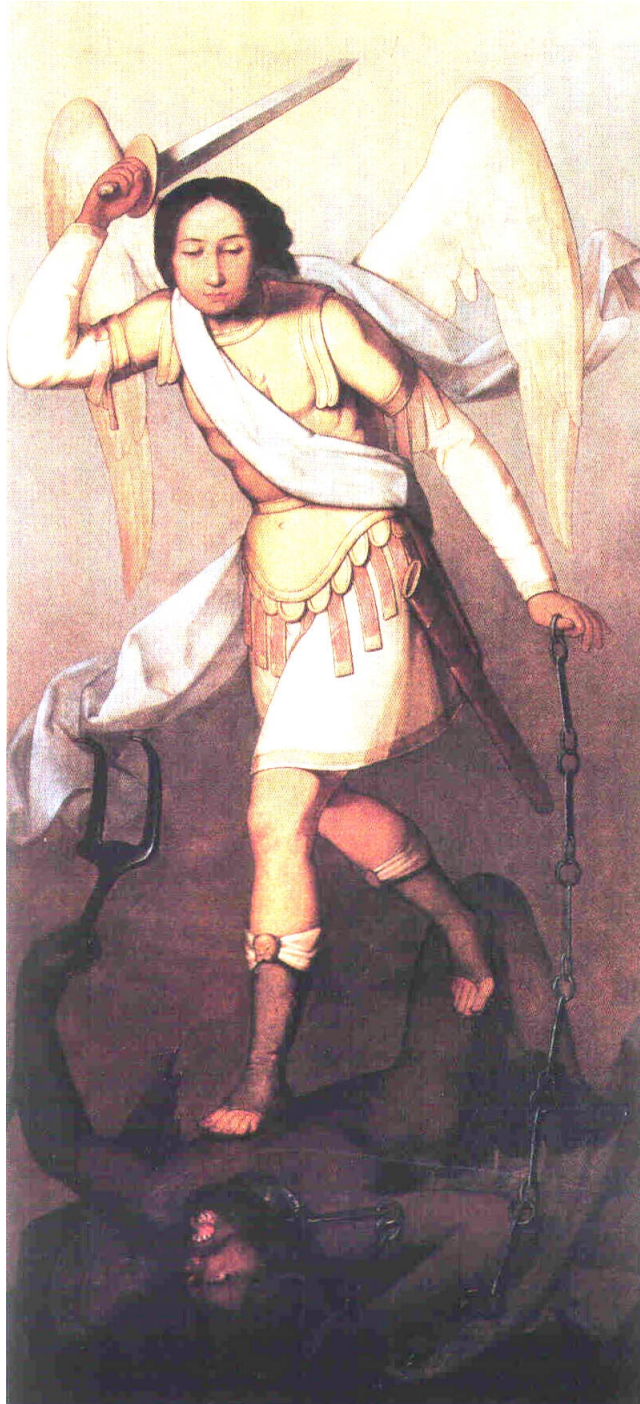

Dr Rudolf Štajner

Survavanje duhova tame

Beograd 2002

Dr Rudolf Štajner

Spiritualne osnove spoljašnjeg sveta

SURVAVANJE DUHOVA TAME

Dornah, 29.9.-28.10.1917, GA 177

Izvodi Vojislava Jankovića

Beograd 200

Otkrivenje Jovanovo

Glava 12.

Žena obučena u Sunce i aždaha. Borba Mihailova s njom.

1. I znak velike zvezde pokaza se na nebu: žena obučena u sunce, i mjesec pod nogama njezinijem, i na glavi njezinoj vijenac od dvanaest zvijezda.
2. I bješe trudna, i vikaše od muke, i mučашe se da rodi.
3. I pokaza se drugi znak na nebu, i gle, velika crvena aždaha, koja imaše sedam glava, i deset rogova; i na glavama njezinijem sedam kruna.
4. I rep njezin odvuče trećinu zvijezda nebeskijeh, i baci ih na zemlju. I aždaha stajaše pred ženom koja šćaše da se porodi, da joj proždere dijete kad se rodi.
5. I rodi muško, sina, koji će pasti sve narode s palicom gvozdеноm; i dijete njezino bi uzeto k Bogu i prijestolu njegovu.
6. A žena uteče u pustinju gdje imaše mjesto pripravljeno od Boga, da se onamo hrani hiljadu i dvijesta šezdeset dana.
7. I posta rat na nebu. Mihailo i anđeli njegovi udariše na aždahu, i bi se aždaha i anđeli njezini.
8. I ne nadvladaše i više im se ne nađe mjesta na nebu.
9. I zbačena bi aždaha velika, stara zmija, koja se zove đavo i sotona, koji vara sav vasioni svijet, i zbačena bi na zemlju, i anđeli njezini zbačeni biše s njom.
10. I čuh glas veliki na nebu koji govori: sad posta spasenije i sila i carstvo Boga našega, i oblast Hrista njegova; jer se

zbaci opadač braće naše, koji ih opadaše pred Bogom dan i noć.

11. I oni ga pobediše krvlju jagnjetovom i riječju svjedočanstva svojega, i ne mariše za život svoj do same smrti.

12. Zato veselite se nebesa i vi koji živite na njima. Teško vama koji živite na zemlji i moru, jer đavo siđe vama, i vrlo se rasrdio, znajući da vremena malo ima.

13. I kad vidje aždaha da zbačena bi na zemlju, gonjaše ženu koja rodi muško.

14. I ženi dana biše dva krila orla velikoga da leti u pustinju na svoje mjesto, gdje će se hraniti vrijeme i vremena i po vremena, sakrivena od lica zmijina.

15. I ispusti zmija za ženom iz usta svojijeh vodu kao rijeku, da je utopi u rijeci.

16. I pomože zemlja ženi, i otvori zemlja usta svoja, i proždrije rijeku koju ispusti zmija iz usta svojijeh.

17. I razgnjevi se zmija na ženu, i otide da se pobije s ostalim sjemenom njezinijem, koje drži zapovijesti Božije i ima svjedočanstvo Isusa Hrista.

Prvo predavanje, Dornah, 29.9.1917

Prvo se postavlja pitanje čovekove volje. Mi osećamo:

“Ono što prolazi kroz svet jeste izraz, posledica nečeg što je postavljeno nasuprot onome, što je posvećeno našoj volji i njenom spoljašnjem znaku, ovoj građevini (prvom Geteanumu, zidanom 1913).”

Ima u sadašnjosti mnogo ljudi, kao što je sličnih bilo u sva vremena, a koji u izvesnom smislu prespavaju događaje, koji nisu potpuno budni.

Neki smatraju da se broj ljudi u svetu naglo povećava. Međutim, to je samo prividno po statistici, jer se posmatraju samo kraća razdoblja. Nije tako daleko vreme kada će ljudi iskusiti opadanje broja stanovnika Zemlje. U predavanjima koja sam održao¹ naći ćete da sam govorio o socijalnom raku koji proždire čovečanski razvoj. Čovečanstvu je potreban budan život.

“I ako nauka o duhu želi da ispuni svoj zadatak, onda je pre svega neophodno da ona bude pokretač za potpunu budućnost. Jer znati samo o stvarima koje se odigravaju u čulnom svetu, to onda ipak znači da se u višem smislu spava. Čovečanstvo je potpuno budno samo onda ako ono može da razvije pojmove, ideje o duhovnom svetu, koji je oko nas isto tako kao vazduh i voda, kao zvezde, kao Sunce i Mesec”...

“Čudno je to, što se upravo u poslednjim stolicima, a najžešće na prekretnici devetnaestog u dvadeseti vek čovečanstvo tako mnogo razmeće sa svojim duhovnim napretkom, svojim naučnim dostignućima, a da u osnovi uzevši nikad kao u to vreme nije bio raširen taj nesvesni, instinktivni život, što je sve više kad se ide ka sadašnjosti ono instinktivno nesvesno zahvatalo ljude.”

¹ Rudolf Štajner; “Unutrašnje biće čovekovo u životu između smrti i novog rođenja”, 14.4.1914, Sabrana dela br. 153

Neračunanje sa duhovnim, to je osnovni znak ove užasne borbe. Čovečanstvo ne samo kroz godine, nego kroz vekove nije mnogo naučilo o onome što se na užasan način odigravalo.

Ljudi ne shvataju karakter Ruskog naroda i njegovu suprotstavljenost Zapadno-evropskim narodima. Ovo što se događa na Istoku Evrope, to je ono što se vekovima pripremalo, a sada je izbilo na površinu. Novo što hoće da se uobliči ima danas sasvim drukčiji izgled od onoga što će se razviti. Docnije će moći da se napravi razlika između maje i stvarnosti. O onome što se poslednjih decenija uobličavalo na Istoku Evrope - tu maju sadašnji naraštaj ne prima kao maju, već kao stvarnost:

“On ono što se sada događa prima kao nešto što će tek biti. To nije tako. Tu nešto sasvim drugo želi da izbije na površinu”.

Zapadni narodi to ne razumeju; za to je potrebno duhovno-naučno razumevanje. Ma koliko to da za normalne ljude sadašnjice čudno zvuči;

“Red iz ovog haosa sadašnjice neće nastati pre nego što se dovoljan broj ljudi ne potruži da prizna duhovno-naučne istine. To će biti svetsko istorijska karma.”

“Ljudi misle da je ovaj rat kao i raniji ratovi, te da će se zaključiti mir kao što su se i ranije zaključivali. To je zato što ne razlikuju istinu od obmane. Ako bi se i bilo kako zaključio prividan mir, red iz ovoga haosa će nastupiti jedino ako ljudi prihvate duhovno-naučno shvatanje. A ako vi osećate da još dugo neće biti reda, da će još dugo trajati dok se ljudi ne odluče da prihvate duhovno-naučnu zoru - onda ste vi u pravu. Stoga treba verovati da iz ovog haosa dugo neće nastati red. Poredak će iz haosa nastati tek ako se shvati odakle je taj haos nastao.”

“On je nastao iz neduhovnog shvatanja stvarnosti - da, iz neduhovnog shvatanja stvarnosti. Čovek ne ignoriše duhovni svet nekažnjeno.”

Duhovima se ne dopada da budu ignorisani, pa makar to čovek smatrao nekim egoizmom, nekim samoljubljem duhova; ali u duhovnom svetu postoji drugačija terminologija nego u čulnom svetu. Duhovi se svete kada ih čovek ignoriše. **To je zakon, to je tučana nužnost.**

Postoji tajanstvena zakonitost između čovekove svesti i razornih snaga u Vasioni, upravo snaga propasti Vasion. Ona se sastoji u tome, da jedna strana može da služi kao zamena za drugu ili mora da služi na sledeći način. Predpostavimo da su ljudi poslednjih 20 ili 30 godina devetnaestog veka težili duhovnome onako kako su težili samo materijalnom znanju i delima. Da su se okrenuli ka duhovnom svetu umesto ka fizičkom, a što je na kraju dovelo do trijumfa oružja za ubijanje i obogaćivanja čisto materijalnim dobrima. Da je dakle čovečanstvo težilo spiritualnom znanju - spiritualnom impulsu za socijalno delovanje - to bi bila otplata za razarajuće snage! Ljudi bi bili budniji i ne bi prespavali poslednje decenije devetnaestog veka.

“Ljudi bi bili budniji, te ne bi bilo potrebno da prve decenije dvadesetog veka donesu razaranja, da je ta svest bila jača. Spiritualna svest mora upravo biti jača nego čisto čulno-materijalna svest. Da je u poslednjim decenijama devetnaestog veka ta svest bila jača, onda ne bi bilo potrebno da razarajuće snage zahvate u prvim decenijama dvadesetog veka.”

U poslednjim decenijama devetnaestog veka i u prvim decenijama dvadesetog veka mnoge duše su umrle, a da nisu probudile svest spiritualnim impulsima. Čak nisu dobile ni slutnju o idejama, o pojmovima koji bi naznačivali spiritualne impulse. Da su te duše pre prolaska kroz dveri smrti uspele da u svoje predstave prime spiritualno, one bi kroz dveri smrti to ponele i to bi za njih bilo jedno dobro, koje im je potrebno posle smrti. One to nisu mogle.

Pošto te duše nisu mogle da prime duh, one moraju da preuzmu dug, otplatu duga. Pošto su živele u materijalizmu, one

posle smrti čeznu za razarajućim snagama! Jer to je ta otplata duga. - **U Egipatskim misterijama se to nazivalo tučanom nužnošću.** Razaranje nastaje pošto umrli čeznu za razarajućim snagama, u kojima oni mogu da žive, pošto ovde nisu mogli da održe otplate pomoću spiritualnih impulsa.

Ovo su najozbiljnije istine. Ma kako to pesimistički zvučalo, čovečanstvo je još daleko od onoga što se sada zahteva. Ali taj opravdani pesimizam treba da prati unutrašnji poziv, budni zahtev da svuda tamo gde možete, u svakoj životnoj situaciji koju zauzimate, učinite pokušaj da probudite duše u onom smislu, u kojem duhovna nauka može da daje impulse.

Fizički svet se neposredno graniči sa nadčulnim. Nikad ovaj nije tako intenzivno delovao na fizički svet kao u ovo vreme. Ljudi to ne primećuju. - Istorija se piše na osnovu raznih dokumenata po bibliotekama i dr. Međutim, istoriju poslednjih godina ne možemo da pišemo po istim metodama. Mora da se piše drugim metodama, jer mora da se ima živ osećaj za to, kada se ima u vidu neki žaljenja dostojan čovek sadašnjice koji je postavljen pred sud. To je čak rekao Suhomlinov:² “Tu sam ja izgubio pamet!”

U to vreme je više ljudi izgubilo razum:

“To su trenuci kada Ahriman sa svojim jatima nalazi pristup ka ljudskome rodu i ljudskim događanjima. Kada čovek bdi nad svojom svešću, kad ta svest ni na koji način nije pomućena ili prigušena, tada ni Ahriman ni Lucifer ne mogu da pristupe toj svesti. Ali kada je ona prigušena, kada je potrebno da se za ovu svest upotrebi formula: Ja sam izgubio pamet, - tada u tom trenutku Ahriman sa

² Vladimir Aleksandrović Suhomlinov, 1848-1926. Ruski ministar rata 1914. Suhomlinov je sa šefom generalštaba Januškijevičem i ministrom spoljnih poslova Sazonovom učestvovao u mobilizaciji Ruske armije 29.7.1914, zaobilazeći izričit nalog cara Nikole II da se u poslednjem trenutku mobilizacija obustavi. Posle obaranja Cara Suhomlinov je odgovarao na sudu i tad je ovo rekao.

svojim jatom stupa u svetska događanja. Tada se događaju stvari koje se ne zapisuju u diplomatskim dokumentima, u kojima - neka to bude navedeno samo u zagradama - u kojima je poslednjih decenija u čitavom svetu zbilja sasvim malo razumnoga napisano. No bez obzira na to šta se događalo u naše vreme i šta je dovelo do ovoga haosa, to upravo nisu samo ljudska činjenja, to su činjenja pre svega ahrimanskih bića, koja pokušavaju da pristupe ljudima preko prigušivanja svesti.”

Za svetska događanja je potrebno da se ukaže na činjenice, preko kojih duhovno-ahrimansko pristupa ljudskim zbivanjima.

Ahriman je stupio u čovečanski razvoj. Potrebno je razviti dovoljno budnu duhovnost da bi se to shvatilo.

Tek je počevši sa šesnaestim vekom počelo da se pojavljuje ono što se danas naziva državom. Ono što se danas nalazi u državi nije starije od četiri do pet vekova. Nasuprot tvrdnjama istoričara, pre toga je bilo nešto sasvim drukčije, a važno je da se i to razjasni.

“Ono sacerdotalno,³ ono što u Rimu živi, zaista je starije od svih modernih država, a imalo je u svoje vreme sasvim dobro opravdanje i učinilo je mnogo šta u svetu”.

Ljudi su danas vrlo površni i o svemu su spremni da odmah donose sud, a trebalo bi prvo da imaju podloge za donošenje takvog suda. - Treba znati da kaos neće biti manji, ako bi tom sacerdotalnom uspelo da makar i malo započne sa prividnim poretkom.⁴

“Najneispravnije čemu čovek može da se preda, to je ako bi neko danas rekao; Ah, svejedno je odakle dolazi mir, pa makar on

³ Latinski, Sacerdotalis = ono što pripada sveštenicima ili sveštenstvu; natprirodno i sveto obeležje koje se pripisuje sveštenicima.

⁴ Papa Benedikt HV je 1.8.1917 izdao mirovnu notu vladama Zapadnih država.

dolazio i od Pape! - Najznačajnije je to, što pod nekim okolnostima naravno ne može škoditi, ako neki mir dolazi od Pape, po sebi se razume da ne; no tada se radi o tome u kojem smislu ga shvataju oni koji u tome učestvuju.”

“Uvek nanovo mora čovek da sebi jasno stavlja pred dušu, kako ovo naše vreme od nas upravo zahteva svakog časa, svakog minuta: Budi budan! - Nauku o duhu, antropozofski orijentisanu nauku o duhu, će razumeti danas samo onaj ko je u situaciji da shvati da čovečanstvo stoji pred jednim “ili - ili”; ili će se pojmimati duh, ili ostaje kaos. Jedan zalakirani kaos ne bi bio bolji nego ovaj današnji krvav. Ako u narednim godinama ne budemo imali ništa drugo do ponovo i nanovo materijalizam, možda i povećani materijalizam, ako bi možda trebalo da dođe do toga da na osnovu onog što je nastalo u poslednje tri godine i o čemu uspavano čovečanstvo još nikako ne vodi računa, ako na ovoj osnovi treba da nastane novo utrkivanje za materijalnim dobrima, kako to mnogi kao očekuju rezultat mira, onda će duše ponovo ići kroz dveri smrti i imati žarku želju za razaranjem ovde. Razaranje ne bi nikada prestalo.”

Treba stvoriti pojam, osećaj, unutrašnji impuls o neophodnosti spiritualizovanja! Potreban je osećaj o svemu onom užasnom, neutješno trivijalnom i površnom što se u svetu piše i govori.

Drugo predavanje, Dornah, 30.9.1917

U današnje vreme se mora mnogo šta promeniti u mišljenju, osećanju i htenju ljudi. Stare nasleđene i usvojene navike moraju da iščeznu. Nas može da boli ono što se ovde na fizičkom planu događa, ali ne smemo da zaboravimo da mnoge duše, koje su poslednjih decenija prešle u duhovni život čeznu za razarajućim procesima na fizičkom planu, jer one iz ovih razarajućih procesa

crpu snage za duhovno-duševni život posle smrti. Iz toga kao praktični zahtev dobijamo da - ukoliko stoji do nas - unapređujemo duhovni život. Za prošla vremena je to bilo drugačije, to još nije važno u takvoj meri, da svako materijalističko razdoblje mora biti razdoblje izazivanja ratova i pustošenja. Ali u budućnosti će to biti tako.

Čovečanstvo pati od mnogih iluzija došlih iz starina. Do sada te iluzije nisu bile tako rđave kao što će biti u budućem razvoju čovečanstva. Mora se reći da duše sadašnjih ljudi još vrlo mnogo spavaju i ne primećuju mnogo šta, od toga što se u sadašnjosti tako moćno menja. Neko međutim ipak instinktivno dođe do toga, ali ne postiže to u potpunosti.

U mnogim pogledima se takvi ljudi osećaju nemoćnim da daju odgovor na takvu zagonetku, na zagonetku o tome kako je u ljudskom razvoju nastala ta diskrepanca između intelektualnog i moralnog razvoja. Intelektualni život, život razuma napravio je ogroman napredak koji se sastoji u naučnom prodiranju u prirodne zakone, u ovladavanju prirodnim zakonima i gradnji svih mogućih instrumenata, u novije vreme naročito za ubijanje. Iz te nauke će ljudi razmišljati i o mnogo čemu drugom. Analiziraće od čega se sastoje životne namirnice, te će fabrikovati i hemijske životne namirnice i ne sluteći da to nisu namirnice u istom smislu kao one koje daje priroda, uprkos tome što mogu da se sastoje od istih supstanci.

Intelektualistički - naučni razvoj je u stalnom usponu, ali moralni razvoj ga ne prati u istoj meri. Inače ne bi došlo do ove svetske katastrofe. Upravo usled toga što moralni razvoj ljudi nije napredovao, intelektualni razvoj je primio izvesno nemoralno obeležje, u mnogom pogledu je napredovao ka nečem razarajućem. Mnogi ljudi danas primećuju tu diskrepancu. Jedino što se ljudi danas nedovoljno trude da takva pitanja ozbiljno uvide;

“Današnji čovek ne može baš nikako da se poučava o dubljim osnovama ljudskog mišljenja i postupanja, pošto se u njemu smeša

sve ono što je u čoveku razdvojeno i što je podvrgnuto sasvim različitim oblastima svemira”.

Današnja nauka je sve izmešala; fizičko telo, telo oblikotvornih snaga - etersko telo, astralno telo i ja. Nauka to ne razlikuje. Međutim, sa svojim fizičkim telom i telom oblikotvornih snaga mi smo ovde u fizičkom svetu; sa svojim astralnim telom i sa JA mi svake noći ulazimo u sasvim drukčiji svet, u svet koji pre svega izvanredno malo ima sa svetom u koji nas dovodi dnevna budnost. Ta dva sveta deluju zajedno samo time, što oni zajedno upravo dolaze upravo u ljudskoj prirodi. Čovekovo JA i astralno telo su mnogo mlađi od čovekovog fizičkog i eterskog tela. Prve podloge za fizičko telo primili smo za vreme Starog Saturna, Starog Sunca, Starog Meseca i Zemlje do sadašnjeg Zemaljskog razvoja. Etersko telo je prošlo kroz tri poslednja stadijuma, a astralno kroz dva. JA je mlado, došlo je tek u vreme Zemlje. Aparat za našu intelektualnost, ono što kao oruđe služi našoj intelektualnosti, u prisnoj je vezi sa našim fizičkim telom. Samo zato što je ono prošlo ona četiri stadijuma, postalo je ono taj savršeni instrument koji mi prepoznajemo u razvoju nerava i mozga i krvi. Taj savršeni instrument upotrebljavamo mi kad smo intelektualistički nastrojeni.

Fizičko telo nije tako jednostavno. Ono još od Starog Saturna nosi izvesne podloge. Zatim pridolazi etersko telo, te i ono opet u fizičkom telu zasniva jedan član. Zatim i astralno telo u fizičkom uređuje jedan član, a onda opet i JA jedan član. Jedan deo fizičkog tela je podvrgnut samom sebi, jedan deo eterskom telu, jedan astralnom, a jedan deo je podvrgnut JA. Etersko telo je tročlano, jer mu je jedan deo podvrgnut njemu samom, jedan astralnom telu, a jedan JA. Za vreme spavanja onaj deo fizičkog tela koji je podvrgnut samom sebi nastavlja svoj život; onaj koji je podvrgnut eterskom telu može da nastavlja svoj život i dalje, jer je etersko telo prisutno u fizičkom telu. Druga dva člana - nazovimo ih astralno-fizičko telo i JA-fizičko telo - ostaju napuštena od astralnog tela i od JA onda kada se nalazimo u spavanju, u toku života od rođenja do smrti, o njima se ne brinu ti članovi kojima su

podvrgnuti. Stoga to mora u spavanju delovati drugačije nego za vreme dnevnog života, kada njih prostrujavaju i prožaruju astralno telo i JA. - Ono u fizičkom telu što se može nazvati astralno-fizičkim, to za vreme spavanja deluje sa snagama žive, snagama koje živu čine tečnom itd. Ono što je u fizičkom telu dodeljeno JA, to za vreme spavanja deluje kao so. Tako za vreme spavanja kroz čoveka talasaju so i živa.

Ozbiljni alhemičari pre petnaestog veka su još bili svesni takvih stvari. Tek docnije je došlo do alhemijskog sektašenja i knjiga koje se danas obično čitaju. Ta znanja su svakako naknadno delovala kod Jakoba Bemea,⁵ koji govori o soli, živi, sumporu. - To su izvesne tajne čovekove prirode. Kada spavamo, mi gledamo dole na telo koje je živasto-slano. O živastom ćemo možda još govoriti, a da je telo postalo slano čovek može sam da primeti kad ujutru ustane.

U to što je postalo slano, mineralno i u ono što je postalo živasto pri probuđenju ulaze JA i astralno telo, koji su za vreme spavanja bili u duhovnom svetu. U tom uzajamnom delovanju postoji mogućnost da se iznese ono što je čovek prisvojio u duhovnom svetu. Živa i so su počivali, a sad dolaze JA i astralno telo i prožimaju ih sa onim što su doživeli u duhovnom svetu. Time se upravo još obogaćuje taj instrument fizičkog tela, koji se razvijao još od Starog Saturna. Ako u fizičkom telu na jednoj strani imamo instrument kojim se služimo pri svojoj intelektualističkoj delatnosti, koja je tako dobro izgrađena jer je ono (fizičko telo) prošlo tako dug razvoj, onda ipak može i u sadašnjosti doći do uticaja iz duhovnog sveta, a preko procesa koji sam upravo opisao.

“Stoga dolazi do toga, da ljudi danas mogu iz duhovnog sveta delovati na to oruđe intelektualnosti i što intelektualnost može biti tako značajna u današnjosti.”

⁵ Jacob Böhme, 1575-1624, nemački mističar

“Ali svet, u kojem smo mi od uspavljivanja do probuđenja, on ima određeno svojstvo; On u sebi nema ničega od moralnih zakona. Ma kako to vama može da čudno izgleda, od uspavljivanja do probuđenja vi ste u svetu koji u sebi nema moralnih zakona. To je svet, koji - moglo bi se takođe reći - još nije moralan. Kad se iz njega probudimo, iz tog duhovnog sveta mi doduše donosimo impulse, koji zatim mogu da zahvate fizičko telo, etersko telo u pravcu intelektualnosti, ali ga oni iz duhovnog sveta ne mogu zahvatiti u pravcu moralnosti. To je potpuno isključeno, jer u svetu u kojem smo od uspavljivanja do probuđenja nema nikakvih moralnih zakona. Oni ljudi koji veruju da bi bilo pametnije da su Bogovi tu stvar tako bili udesili, da čovek ne bi imao potrebe da živi na fizičkom planu, takvi ljudi sasvim mnogo greše; jer čovek tada nikad ne bi mogao da postane moralan. Naime, to moralno čovek prisvaja upravo kroz svoj život ovde na fizičkom planu. Ljudi mogu da postanu moralni samo na fizičkom planu. Mi dakle iz duhovnog sveta zbilja donosimo mudrost u fizički svet, ali mi u njega ne unosimo moralnost.”

Za vreme spavanja će čovek u vezu sa nekim moralnim svetom dolaziti tek u drugoj polovini razvoja na Veneri. To je sve činjenica koju treba uvideti, da bi naš socijalni život bio prožet moralnošću. - To sadašnje čovečanstvo ne želi, jer mu je neudobno da gleda na čovekovo biće kako je u vezi sa svetovima kosmosa i onim izvan prostora i vremena.

“To je ona veličanstvena, moćna činjenica, što nam spavanje zbilja koristi za intelektualnost, štaviše za genijalnost - jer i genije iz spavanja sa sobom donosi ono čime se prožima njegov živasti deo, i njegov soni deo, a na čemu se zasniva izgradnja genija - no što za moralnost može da se pobrine samo onda, kada se čovek ovde na fizičkom planu malo po malo prožima time što upravo predstavlja moralnost.”

Hristov impuls je središna tačka moralnog života za Zemaljski život.”

Zato je važno da čovek na fizičkom planu primi Hristov impuls. Za vreme spavanja se primaju impulsi mudrosti. Ako neko preko instintka ima impulse mudrosti, onda on može da pronalazi i najkomplikovanije mašine i da učestvuje u naučno-tehničkom napretku, jer za njega nije potrebna moralnost, pošto se ona nalazi u sasvim drugoj sferi. - Ove stvari su ljudima neprijatne za razumevanje i znanje, ali su neophodne kada želimo da iziđemo iz ovog haosa u koji je svet dospelo. Razvoj čovečanstva ne ide dalje, ako ove istine ne zahvate čvrsto u zemaljski život.

“Jer Bogovi nisu želeli da od ljudi načine automate, da bi u izvesnoj meri na njih automatski delovali, nego su oni želeli da njih načine slobodnim bićima koja mogu saznavati pomoću čega ona mogu biti unapređivana. Prigovor: Zašto Bogovi ne zahvataju? - on ne važi. Sklonosti moraju biti stvorene; ali ako neka takva sklonost za spiritualno saznavanje jednom ne uspe, iz toga se ne sme izvlačiti pogrešan zaključak, već oni koji kasnije dolaze utoliko više moraju da dograabe taj impuls, da bi delovali u tom smislu, koji dolazi u susret takvoj sklonosti za dalji spiritalni razvoj.”

U poslednje vreme sam morao da se bavim jednom takvom značajnom sklonošću. Johan Valentin Andrea,⁶ pisac “Hemijske svadbe Kristijana Rozenkrojca godine 1459” napisao je početkom sedamnaestog veka i druge spise, na primer “Fama fraternitatis” i “Confessio”. Na prvi pogled izgleda da su to satire. Međutim, one su sadržavale veliki impuls za produblјivanje saznavanja prirode u duhovnome, odnosno duhovno saznavanje prirode; da se sa dubljim shvatanjem prirodnih zakona otkriju i zakoni čovekovog socijalnog života.

U ovoj oblasti je naročito teško da se maja, obmana razlikuje od stvarnosti. Motivi koje mi često pripisujemo svojim postupcima, ili nam ih drugi pripisuju, nisu istiniti mada to izgleda bolno.

⁶ Johann Valentin Andreae, 1586-1654, nemački sveštenik i teološki pisac

“I one pozicije u spoljašnjem socijalnom životu, koje čovek zauzima, takođe nisu istinite. Onaj unutrašnji čovek je ipak u najvećem broju slučajeva sasvim drukčiji od onog spoljašnjeg čoveka u socijalnom postojanju i od toga kako on sebi pred samim sobom izgleda. Kako snažno veruju ljudi kad čine ovo ili ono, da oni to čine iz ovog ili onog

motiva! Mnogi misle da imaju sasvim nesebične motive, dok njihovi stvarni motivi nisu ništa drugo do najbrutalnija samoživost. Ali oni to ne znaju, jer oni o samima sebi i o svojem socijalnom odnosu žive u maji.”

Pored drugih, i Johan Valentin Andrea je želeo da dublje uđe u ove odnose. No on nije radio kao današnji duboki pedagozi, koje žele da reformišu svet, već mu je bilo jasno da treba najpre imati dublje poglede u uzajamne odnose u prirodi, da bi se u prirodi našao duh. Tek tada može da se sazna kakvi su socijalni zakoni potrebni. O socijalnim odnosima ne može da razmišlja onaj, ko u današnjem smislu misli kao neki istraživač prirode, jer se tada i priroda i socijalni život gledaju površinski. Sa takvim površinskim posmatranjem postane čovek ponajviše neki Vudrou Vilson⁷ i stvari tu ostaju bez uzajamnih zavisnosti. Johan Valentin Andrea je sa svojim spisima izdatim 1614, 1615. i 1616. hteo da se obrati državnim poglavarima da bi pokušao da osnuje jedan socijalni poredak. Godine 1618. je došlo do Tridesetogodišnjeg rata.⁸ - Danas je jedna godina rata toliko bogata u svom razaranju kao tada deset godina. Mi smo sada u odnosu na tadašnje vreme već prošli jedan tridesetogodišnji rat.

⁷ Woudrow Wilson, 1856-1924, predsednik SAD od 1912-1920

⁸ Tridesetogodišnji rat, 1618-1648, serija katoličko-protestantskih ratova u Evropi, posle kojih se Sveto rimsko carstvo raspalo na nezavisne države.

“Pokušajte da ovo shvatite kao jednu misao, koju vi možete da uvedete u ono teženje i htenje, koje se na sličan način pojavilo u sedamnaestom veku, ali je prekinuto činjenicama Tridesetogodišnjeg rata. A ja sam već rekao: Kad takve stvari postoje kao sklonost, ne sme čovek kasnije da bude uzdržan, nego naprotiv da bude podstaknut na utoliko jaču delatnost, da time jedan naredni pokušaj ne bi omanuo. Ali za to je potrebno da se život zbilja upozna.”

Pojedini čovek dodavanjem godina postaje sve stariji, no čovečanstvo je prvo bilo staro i biva sve mlađe i mlađe.⁹ U staro Indijsko i staro Persijsko vreme čovečanstvo je kao celina ostajalo sposobno za razvoj za sve do preko pedeset godina. ($7 \times 7 = 49$) “Danas smo mi samo u godinama detinjstva pa do izvesnih mladićskih godina sposobni za razvoj tako, da je telesni razvoj u zavisnosti sa duševno-duhovnim.” U stara vremena je duševno-duhovni razvoj ostajao u zavisnosti sa telesnim razvojem sve do pedesetih godina. Otuda se tada na stare ljude gledalo sa poštovanjem. - U Prapersijsko vreme ljudi su bili sposobni za razvoj

⁹ Prema antropozofski orijentisanoj nauci o duhu R. Štajnera Poatlanski razvoj čovečanstva se deli na “kulturne epohe” od po 2160 godina, koliko je Suncu potrebno da proće kroz jedan zoodijački znak. Posle kraja Atlantide, koji je u Bibliji opisan kao Veliki potop, sledile su: Praindijska kulturna epoha (7227-5067 pre Hrista, Sunce u znaku Raka); Prapersijska (5067-2907, pre Hrista, Sunce u znaku Blizanaca); Egipatsko-vavilonsko-haldejsko-jevrejska (747 pre-1413 posle Hrista, Sunce u znaku Ovna) i Sadašnja, peta, koja će trajati do 3573. godine, sve dok je Sunce u znaku Ribe. Zatim slede Slovenska (3573-5773) i Sedma kulturna epoha (5733-7893).

Kada se uzme da jedna kulturna epoha traje 2160 godina i da za to vreme čovečanstvo po urođenim razvojnim sposobnostima postane mlađe za 7 godina, to znači da se za svakih 308,57 godina “podmlađuje” za jednu godinu ($2160 : 7 = 308,57$). Pošto je Peta poatlanska epoha, razvoja duše svesti, počela 1413. godine, čovečanstvo danas 2001 godine, ima urođeni duševno-duhovni razvoj koji odgovara čoveku do 25,1 godine ($2001 - 1413 = 588$; $588 : 308,57 = 1,9$; $27 - 1,9 = 25,1$).

samo do četrdesetih i pedesetih godina ($6 \times 7 = 42$), a u grčko-rimsko do trideset pete godine ($5 \times 7 = 35$). U vreme Misterijuma na Golgoti čovečanstvo je sposobno za razvoj samo do 33. godine. To je bila ista starost u kojoj je Hristos prošao kroz Misterijum na Golgoti.

U današnje vreme ako čovek ne primi unutrašnji duševni impuls i iz sebe se ne razvija, on je povezan sa telesnošću čiji se razvoj prekida u 27. godini života. Ljudi koji danas nisu primili spiritualnost ostaju danas u 27. godini, pa makar imali i 100 godina, ostaju sa istim karakteristikama. U spoljašnjem socijalnom životu to i ne izrasta iznad 27 godina. Dvadesetsedmogodišnjaci vladaju čovečanstvom.

To se dalje tako nastavlja, te će u Šestoj poatlanskoj epohi (Slovenska) ljudi biti sposobni za razvoj do 21. godine, a kasnije i do 14. godine života. Ovo ne treba shvatati pesimistički; to treba da nam obrazuje impuls za idenje ka spiritualnom životu i da sami iz svoje unutrašnjosti tražimo ono što priroda više ne može da nam da. Iz toga se vidi da je neophodno da se spiritualni impulsi uvedu u kulturu. Najkarakterističniji, vodeći ljudi sadašnjice jesu takvi, koji nisu izrasli preko 27. godine i oni su ti koji daju ton. Kao primer za takvog čoveka može se dati Lojd Džordž,¹⁰ koji je upravo sa 27 godina izabran za parlament i dalje celog svog života radio kao dvadesetsedmogodišnjak.

Tekst priredio

Ljubomir Stevović

¹⁰ Lloyd George, 1863-1945, engleski državnik, ministar predsednik 1916-1922